

تحلیل جامعه شناختی نقش انجمن های علمی در فرایند سیاست گذاری آموزشی و پژوهشی کشور

حسن ملک^۱

دکتر باقر ساروخانی^۲

چکیده

سیاست علمی از سه جنبه سیاسی، علمی و اجتماعی برخوردار است. نگاه حاکم بر سیاست گذاری های علمی در قبل و بعد از انقلاب، نگاهی سیاسی، تمامیت خواه و سیستمی بر اساس نقش حداکثری نهادهای قدرت بوده است. تحولات جامعه ایرانی و نیازهای علمی (آموزشی و پژوهشی) و نیز تحولات جهانی، کارایی مدل های سنتی سیاست گذاری را کم اثر کرده است. آنچه اکنون نیاز است مشارکت نهادهای مدنی به ویژه انجمن های علمی در بررسی، تعیین و ارزیابی سیاست های علمی (آموزشی، پژوهشی و فناوری) است. نتیجه و ثمره بحث ها و تحلیل های درون انجمنی می تواند در سطح جامعه و در شکل دادن به بحث های حرفه ای مستقل از دیدگاه های رسمی و شکل دادن به حوزه عمومی در عرصه سیاست های علمی نقش تعیین کننده ای داشته باشد. در این طرح تحقیقاتی، به تحلیل جامعه

۱. عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی

۲. عضو هیأت علمی دانشگاه تهران

۲۴۰ راهکارهایی برای ارتقاء علوم انسانی در کشور

شناختی نقش و تأثیر انجمن های علمی در سیاست های آموزشی و پژوهشی در حوزه علوم انسانی توجه شده است و کوشش شده پرسش ها و مفاهیم مورد نظر از طریق گفتگو با مسئولان و فعالان انجمن ها، گردآوری داده های استنادی و میدانی و با تأکید بر روش های کیفی، بررسی شود.

نتایج تحقیق حاکی از آن است که انجمن های علمی در حوزه علوم انسانی در ایران در زمینه های عمده سیاست گذاری آموزشی و پژوهشی، نقش در خور اشاره ای ندارند و تعامل آنها با نهادهای رسمی شفاف و تعریف شده نیست. بر اساس داده های این تحقیق، عواملی مانند ضعف فرهنگ مدنی، شکل نگرفتن اجتماع علمی، بومی نشدن علوم انسانی، ناتوانی در جلب مشارکت فعال نخبگان، ضعف حوزه عمومی در کم رنگ بودن نقش انجمن های علمی در سیاست گذاری های آموزشی و پژوهشی مؤثر بوده است.

کلید واژه ها: علوم انسانی، تحلیل جامعه شناختی، سیاست گذاری، انجمن علمی، نظام آموزشی